

Beleidsregel "Protocol vernattings schade 2013"

Inleiding

De provincie Gelderland (hierna: de provincie) heeft in een bestuursovereenkomst met het Rijk afgesproken om in een aantal natuurgebieden in Gelderland (de zogenaamde TOP-lijst gebieden en Natura 2000 gebieden, hierna: de gebieden) verdroging te bestrijden. Overheden en beheerders pakken de verdroging van natuur in deze gebieden met voorrang aan.

Reikwijdte van dit Protocol

Dit Protocol geldt alleen voor projectplannen van het waterschap betreffende vernatting van de in bijlage 1 genoemde gebieden. Over de financiering van de vernattingsmaatregelen door waterschap Vallei en Veluwe (hierna: het waterschap) heeft de provincie subsidiebeschikkingen genomen en een financiële waterovereenkomst gesloten met het waterschap. De gebieden waarvoor al subsidiebeschikkingen zijn genomen, staan in bijlage 1 bij deze beleidsregel.

Projectplan waterschap

Om verdroging in TOP lijstgebieden te bestrijden, treft het waterschap maatregelen. Het waterschap werkt hierbij samen met de provincie Gelderland en met eigenaren en gebruikers, zoals natuurbeherende organisaties, landgoedeigenaren en agariërs. De maatregelen die het waterschap uitvoert staan in een projectplan van het waterschap. De beleidsregel "Protocol vernattings schade 2013" regelt de werkwijze ter voorkoming, beperking, compensatie anders dan in geld of vergoeding van schade ten gevolge van vernattingsprojecten van het waterschap in de in bijlage 1 genoemde gebieden. Voor onvrijwillige vernatting is instemming van GS nodig. De werkwijze is beschreven in deze beleidsregel en de uitgangspuntennotitie van de provincie Gelderland, die integraal onderdeel uitmaakt van deze beleidsregel (zie bijlage 2).

Watervergunning

Als niet het waterschap een vernattingsproject initieert en uitvoert, maar de eigenaar, dan vergunt het waterschap zo mogelijk de maatregelen door middel van een Watervergunning aan de eigenaar. In de voorschriften in de watervergunning krijgt vergunninghouder de plicht om de nadelige gevolgen van het gebruik maken van de vergunning te vergoeden aan degenen die schade lijden.

Werkwijze vernattingsproject waterschap

Het waterschap streeft naar vrijwillige medewerking van belanghebbenden bij vernattingsprojecten van het waterschap. In bijlage 2: Uitgangspunten natschaderegeling van de provincie Gelderland, die integraal onderdeel uitmaakt van deze beleidsregel, is de werkwijze nader beschreven.

In de voorbereiding en uitvoering van een vernattingsproject dat is genoemd in bijlage 1, past het waterschap de Ladder van Keereweer toe. Toepassing van de Ladder van Keereweer zorgt ervoor dat het waterschap inzet op samenwerking op basis van vrijwilligheid. Het waterschap richt zich primair op het voorkomen van nadelige gevolgen voor derden, onder andere door het treffen van compenserende maatregelen.

Voor herstel en ontwikkeling van de natte natuur binnen de gebieden en de daarmee samenhangende grondverwerving geldt de Ladder van Keereweer als uitgangspunt:

- 1) bescherming dubbelfunctie
- 2) (her)beoordelen fysieke uitvoerbaarheid ontwikkeling dubbelfunctie
- 3) Zo veel mogelijk schade voorkomen door goede gebiedsindeling en kavelruil
- 4) ondervangen van schade door inrichtingsmaatregelen
- 5) compenseren schade door middel van een vrijwillige overeenkomst (vooraf)
- 6) vergoeding van schade bij onvrijwillig uitvoeren van maatregelen

Volledige schadevergoeding

Het uitgangspunt voor de schade als bedoeld in de stappen 5 en 6 van de Ladder van Keereweer is volledige schadevergoeding.

De laatste stap, 6, "onvrijwillig vernatten" wordt alleen in uiterste gevallen gebruikt. De mogelijkheden van de stappen twee tot vijf dienen ten volle benut te zijn alvorens het waterschap stap zes kan zetten. De provincie Gelderland moet door het waterschap betrokken worden bij de beoordeling en afwikkeling van vernattings schade bij de stappen vijf en zes. Het college van

Gedeputeerde Staten zal per geval haar advies aan het waterschap over stap zes voorleggen aan de desbetreffende Provinciale Statencommissie.

Voorzienbare schade

Voorzienbare schade is die schade die het voorzienbare gevolg is van de inzet van instrumenten of van herstelmaatregelen om verdroging te bestrijden.

In de voorbereiding van een projectplan voor verdrogingsbestrijding berekent het waterschap welke gevolgen de voorgenomen maatregelen hebben voor derden en brengt deze in woord en beeld. Het waterschap maakt bij de voorbereiding en uitvoering van het project gebruik van gegevens voortkomend uit het meten en monitoren van grondwaterstanden en maakt zo nodig vooropnames van panden. Als in de voorbereiding van het projectplan op voorhand duidelijk is dat er voorzienbare natschade ontstaat, zorgt het waterschap in eerste instantie dat schade op minnelijke wijze wordt voorkomen, beperkt, verzacht of gecompenseerd, dus in overeenstemming met de desbetreffende eigenaren en gebruikers van percelen. Het waterschap verwerkt de compenserende maatregelen in het projectplan. Pas als naar het oordeel van het waterschap afdoende maatregelen redelijkerwijs niet mogelijk zijn, gaat het waterschap over tot het bepalen van de resterende schadevergoeding in geld. Het waterschap sluit daartoe overeenkomsten met de desbetreffende eigenaren en gebruikers van percelen.

Als geen overeenstemming is bereikt, weegt het waterschap, in overleg met de provincie, af of het belang van het project zwaarder weegt dan het belang van de derde. Dit kan leiden tot doelbijstelling van het vernattingsproject of het doorzetten van het projectplan (onvrijwillige vernatting). Het waterschap kan zo nodig een gedoogbeschikking nemen om het projectplan uit te kunnen voeren.

Pas in laatste instantie beziet het waterschap of de nadelige gevolgen van het project door schadevergoeding in geld kunnen worden gecompenseerd. In bijlage 2 staat de wijze van bepaling van de schadevergoeding in geld.

Als partijen niet tot overeenstemming komen, kan de eigenaar of gebruiker een verzoek tot schadevergoeding doen op grond van artikel 7:14 Waterwet en de procedure van de Schadevergoedingsregeling waterschap Vallei en Veluwe 2013.

Onvoorziene schade

Onvoorziene schade is niet verwachte schade, die zich op enig moment voordoet nadat de herstelplannen zijn gerealiseerd. Deze schade wordt achteraf geregeld. Na de uitvoering van de maatregelen kan blijken dat de grondwaterstand op een perceel sterker stijgt dan vooraf was voorzien/verwacht. In dat geval is er sprake van onvoorziene schade.

Voor schade die onvoorzien is, beziet het waterschap of de optredende of dreigende schade kan worden voorkomen, beperkt, verzacht of gecompenseerd of vergoed, in overeenstemming met de desbetreffende eigenaren en gebruikers van percelen. Het waterschap sluit daartoe overeenkomsten met de desbetreffende eigenaren en gebruikers van percelen. In bijlage 2 staat de wijze van bepaling van de schadevergoeding in geld.

Indien partijen niet tot overeenstemming komen, kan de eigenaar of gebruiker een verzoek tot schadevergoeding doen op grond van artikel 7:14 Waterwet en de procedure van de Schadevergoedingsregeling waterschap Vallei en Veluwe 2013.

Loketfunctie waterschap

Het waterschap vervult de loketfunctie voor verzoeken om schadevergoeding als gevolg van de uitvoering van de maatregelen. Ook andere overheidsinstanties en natuurbeherende organisaties die bij het antiverdrogingsproject betrokken zijn, voeren activiteiten uit, waar schade uit kan voortvloeien. Het waterschap zal vanuit zijn loketfunctie de schadeclaims die voortvloeien uit activiteiten van andere overheidsinstanties en natuurbeherende organisaties naar hen doorsturen.

Bijlagen:

1. Reikwijdte Protocol vernattingschade 2013;
2. Uitgangspunten natschaderegeling van de provincie Gelderland.

Bijlage 1: Reikwijdte Protocol vernattingschade 2013

Tabel met verdrogingsbestrijdingsprojecten
waarvoor Waterschap Vallei en Veluwe een subsidiebeschikking heeft van provincie Gelderland.

Geprogrammeerde Verdrogingsbestrijdingsprojecten
Empese en Tondense Heide
Lampenbroek
Voorstonden en Leusveld
Veldbeek
Appelse- en Kruishaarse Heide
Landgoed Appel
Dal Staverdense Beek
Wisselse en Tongerense Veen

PC Milieu Water en Landelijk Gebied

Aan : Werkgroep Natschaderegeling
Afschrift aan :
Van : Henk ter Horst
Datum : 30 juni 2009
Betreft : Uitgangspunten natschade regeling
Bijlage(n) : 1
Zaaknummer :

Inleiding

De waterschappen en Provincie Gelderland werken op dit moment gezamenlijk aan het opstellen van hydrologische herstelplannen voor de TOP-gebieden. Belangrijk aspect, dat bij de overlegmomenten met het gebied naar voren komt, is de afhandeling van natschade. Bij de plannen is de "Ladder van Keereweer" uitgangspunt en daarbij wordt maximaal gezocht wordt naar maatregelen om schade te voorkomen of vrijwillige overeenkomsten over afkoop van landbouwkundig nadeel. In een aantal gevallen zal vrijwilligheid echter niet lukken en zal natschade aan de orde zijn. Hiervoor dient een gedragen en juridisch correcte (nieuwe/aangepaste) voorziening te worden getroffen.

Aanleiding:

De overeenkomst met het Rijk (gesloten december 2006) is in 2007 nader ingevuld met een aanpak binnen TOP-gebieden waar de verdroging moet worden opgeheven. De 35 TOP-gebieden omvatten samen 4658 ha verdroogde natuur in bestaande natuur en nieuwe natuur binnen de EHS. Oplevering 31-12-2013.

De beleidsmatige insteek van de 2° Kamer en ook WHP3/het ontwerp Waterplan Gelderland is dat in de geselecteerde TOP-gebieden er een hoge ambitie is om de verdroging aan te pakken en om de natuurdoelen te herstellen. De praktijk eist dat er dat het duidelijk is hoe bij de uitvoering van de GGOR processen natschadegevallen worden afgehandeld.

De uitgangspunten zijn opgesteld door en hebben de instemming van een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de Provincie Gelderland, de waterschappen V&E, Veluwe, Rijn en IJssel en Rivierenland, LTO Noord en ZLTO alsmede het Gelders Particulier Grondbezit (GPG)

Uitgangspunten:**Algemeen:**

- De natschaderegeling geldt, provincie breed, als systematiek voor de berekening van de kosten van anti-verdrogingsmaatregelen.
- De afspraken over de verdeling van de kosten geldt alleen voor de TOP-lijstgebieden
- Er is sprake van vier vormen van schade:
  - Vermogensschade
  - Inkomensschade
  - Bijkomende schade
  - Belastingsschade

Welke berekeningsmethode om de natschade te berekenen?

- De AEQUATOR systematiek is de best beschikbare systematiek om de inkomensschade te berekenen. De Aequator systematiek betreft de meest recente helptabellen en daarbij is nu ook bedrijfsschade meegerekend. Omdat dit systeem het meest adequate systeem is om de schade te berekenen, er voor dit systeem draagvlak bij LTO en wordt de behoefte om een taxateur in te zetten grotendeels voorkomen. Het uitgangspunt is dat met dit systeem de komende jaren

verder moet worden gegaan. Deze systematiek leidt tot een berekend schadebedrag waarmee het gesprek met de agrarische ondernemer kan worden aangegaan. De Aequator systematiek voorkomt in feite de noodzaak voor een schadecommissie. De waterschappen kunnen desgewenst zelf, indien er geen overeenstemming is bij schade, een taxateur inschakelen. Voor de bestuursrechtelijke weg kan het waterschap een eigen schadecommissie instellen. De werkgroep acht dit niet nodig.

Als uitgangspunt wordt de volgende afhandelingsprocedure voorgesteld:

- Voorzienbare inkomensschade wordt berekend m.b.v. het Aequatorsysteem
- Bij bijzondere situaties, bv. Bosbouw of bebouwing, of bij zeer grote schade bestaat er de mogelijkheid voor het inzetten van een taxateur of desgewenst meerdere taxateurs van elk van de betrokken partijen, indien er (vooraf) geen overeenstemming kan worden bereikt.

Wie staat aan de lat voor wat?

Vermogensschade: Wordt altijd berekend door een taxateur.
Inkomensschade: Wordt berekend met behulp van het Aequatorsysteem.
Bijkomende schade: Volgt uit de berekening van de projectkosten.
Belastingschade: Wordt achteraf vastgesteld en is verantwoordelijkheid ondernemer.

Wie betaalt wat?

- In de Waterovereenkomsten staat en is daarmee tevens uitgangspunt, dat voor de voorzienbare schade (Opgenomen in de projectkosten) de verdeling 75 % Provincie en 25% Waterschap, bedraagt
- In de waterovereenkomsten is opgenomen de onvoorzienbare schade een gezamenlijke verantwoordelijkheid is de provincie en de waterschappen. Deze afspraak geldt voor de duur van de 5 jaar waarin het waterschap nog de verantwoordelijkheid heeft voor het vaststellen van eventuele schade. (Zie ook bij schade achteraf) Na deze 5 jaar behoort de afhandeling van eventuele schade geheel tot het risico en daarmee ook financieel, van de waterschappen.

Loketfunctie?

- Als uitgangspunt geldt dat de loketfunctie bij het waterschap ligt. Volgens de waterwet is het Waterschap de enige watersysteembeheerder in het landelijk gebied.
- Voor uitvoerings activiteiten door bv de TBO's die leiden tot schade, hebben de waterschappen vanuit hun loketfunctie de doorzendplicht.
(Er is een vergelijking met procesverantwoordelijkheid in het stedelijk gebied)

Rol schadecommissie?

- Het instellen van een schadecommissie is een bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de waterschappen zelf.
- Het uitgangspunt is dat, als gevolg van de inzet van de Aequator systematiek en desgewenst taxateurs, er geen onafhankelijke schadecommissie meer ingesteld behoort te worden.

Wat met schade achteraf. Hoe dit te monitoren en hoe dit te organiseren?

- Het uitgangspunt is dat dit wordt geregeld in de Nadeelcompensatieregeling van de waterschappen. Hiervoor hoeft geen apart instrumentarium te worden ontwikkeld.! Schade achteraf wordt vastgesteld op basis van monitoring. Na 5 jaar sluit het waterschap de eigen verantwoordelijkheid voor schadevergoeding af. Na 5 jaar komt de bewijslast voor eventuele schade bij de ondernemer zelf te liggen. De finale kwijting vindt pas na 20 jaar plaats.
(Dit als gevolg van de voorwaarden uit de waterwet Art 7, 11 lid 2.)

Monitoring:

- Het uitgangspunt is dat de monitoring vanuit de provincie gericht is op het meten van de effecten voor natuur en landbouw binnen de TOP-lijstgebieden (EHS). De meting moet ook gericht zijn op het meten van de effecten in de omgeving. Daarbij is het van belang om de uitgangssituatie in beeld te hebben (nulmeting) en rekening te houden met gewas teelt rotatie.
Uitgangspunt is dat inrichting van het meetnet, als gevolg van het waterplan, onderdeel is van de projectkosten is zal worden verrekend volgens de verdeling 75% Provincie : 25 % Waterschap.
Uitgangspunt is verder dat beheer en onderhoud voor volledige verantwoordelijkheid van de Waterschappen is.

Communicatie.

De in een aanvullende overeenkomst af te spreken uitgangspunten zullen verder uitgewerkt en gecommuniceerd moeten worden door de waterschappen gezamenlijk, met desgewenst ondersteuning vanuit de provincie.

Doorkijk naar vervolg uitwerkingpunten.

- In het najaar van 2009 het implementeren en beschikbaar krijgen van de Aequatorsystematiek. Dit zou een gezamenlijke actie kunnen zijn van Provincie en Waterschappen
- Compensatienota Vernattingsschade updaten door de waterschappen
- Bij schade vergoeding moet er altijd aandacht zijn voor het aspect Staatssteun.
- Invulling geven aan de aanbeveling om transacties vast te leggen bij het kadaster.
- Wat wordt verstaan onder ernstige schade?

Bijlage De Ladder van Keereweer

Voor herstel en ontwikkeling van de natte natuur en daarmee samenhangende grondverwerving geldt de 'Ladder van Keereweer' als uitgangspunt:

Stap 1: Bescherming van de dubbelfunctie (hydrologische beschermingszone rond landnatuur).

Stap 2: (Her)beoordelen van de fysieke uitvoerbaarheid van het ontwikkelen van de dubbelfunctie.

Stap 3: Zo mogelijk schade voorkomen door goede gebiedsindeling en kavelruil.

Stap 4: Ondervangen schade met inrichtingsmaatregelen. Indien problematisch:

Stap 5: Compenseren schade middels vrijwillige overeenkomst. Indien problematisch:

Stap 6: Tegemoetkomen schade bij onvrijwillig uitvoeren van maatregelen of onteigening

Stap zes wordt alleen in uiterste gevallen gebruikt. De mogelijkheden van de stappen twee tot en met vijf dienen ten volle benut te zijn alvorens stap zes te kunnen zetten. De provincie Gelderland moet door het waterschap betrokken worden bij de beoordeling en afwikkeling van vernattingschade bij de stappen vijf en zes. Het college van Gedeputeerde Staten zal per geval haar advies aan het waterschap over stap zes voorleggen aan de Provinciale Statencommissie voor Landelijk Gebied en Water.

Schema initiatief Onderzoek en schade?

Zal na de vakantie worden ingevuld !!!